

Predikan 14 e Trefaldighet – Enheten i Kristus

Avskedspredikan av prästen Hanne Stichel,

söndag 2 september 2018 i Vallentuna kyrka.

Jag kände en kille en gång som hade svårt för att spela pingis. Det tog lite tid för mig att lista ut varför. Men jag snappade till slut upp att han var blind på ena ögat. Han såg bra på det andra, så det märktes inte utåt. Men för att spela pingis så behöver man kunna bedöma avstånd och hastigheter. Och avstånd och hastigheter är svårbedömda om man inte har rumsligt seende. Det rumsliga seendet i sin tur är beroende av att vi har två ögon som ger oss varsin bild från varsitt håll. Bilderna räknas ihop i våra hjärnor och vi lär oss att se de som en bild, en bild mycket mer komplex än ett foto.

Berättelsen om min kompis som bara såg på ett öga brukar jag använda till vigseltal. För att beskriva hur två människor med varsitt eget perspektiv kan berika varandras bild av tillvaron. Om de talar med varandra.

För två veckor sedan satt jag med några tyska vänner på en restaurang vid Odenplan. De är uppväxta i katolska kyrkan i Berlin och jag har alltid beundrad deras kritiska men ändå lojala hållning gentemot sin egen kyrka. Hur kritiska de än är så älskar de ändå sin knepiga kyrka ungefär som man älskar sina lite halvtokiga och envisa gamla föräldrar. De talade med sorg i rösten det osannolika i att de stora kristna kyrkor skulle kunna förenas en dag. I deras röst fanns ungefär samma ton som när vi som unga vuxna pratade om det osannolika att muren en dag skulle falla.

Men när det gäller kyrkornas enhet märkte jag på mig själv att jag inte ens är säker på att en enad kristen kyrka är ett mål att sträva efter. Eller snarare såhär: jag tror att den osynliga kyrkan, Guds människor i världen, den världsvida kyrkan redan är en, i alla fall ur Guds perspektiv. Men den synliga kyrkan, den som anställer präster och vaktmästare, den som köper och säljer mark och byggnader, den som bokar lägergårdar och ibland bär sig illa åt, den kyrkan, tänker jag, kanske inte behöver vara en.

Den osynliga kyrkan ser i mina tankar ut som ett luddigt moln, en obestämd storhet som inte har några klara gränser, inte för mänskliga ögon i alla fall. Där den förtäts blir den organisation, registrerat samfund med medlemmar och dopblanketter. Och på samma gång får den klara gränser, då finns det ett utanför och innanför.

Den synliga kyrkan måste alltid räkna med att den osynliga kyrkan är större, den måste alltid räkna med att människor som inte står med i kyrkobokföringen ändå har del i Guds folk. Och det gäller också för människor som finns med i andra samfunds register.

Den synliga kyrkan måste alltid lyssna noga på de kristna som inte ryms inom det egna samfundets gränser, för om den slutar lyssna då blir den enögd, och kan inte längre spela pingis. ...

Eller snarare så här: Om vi slutar lyssna till och låter oss utmanas av varandra då blir vår syn på världen, på livet och på Gud platt, fattigare, mindre komplex. Vi måste alltid räkna med att andra har förstått vad vi har missat.

Jag har upplevt det så tydligt när vi har haft våra ekumeniska gudstjänster här i Vallentuna. Varje gång har jag varit med har jag kommit hem och burit med mig en utmaning. Jag har tänkt till exempel att jag vill öva mig i den fria och konkreta bönen, för den är vi inte så bra på. Och att en del människor saknas i vår gudstjänstgemenskap, har jag tänkt på, och om det beror på att man behöver vara på ett visst sätt för att rymmas här.

Vi har något att lära av varandra och varje samfund har sina styrkor och sina blinda fläckar. Visst, vi tänker lite olika i teologiska frågor, men jag tänker också där att vi behöver varandra för att inte glömma bort varför vi gör som vi gör. Att ett barn döps är ett resultat av människors beslut och Guds kärlek. Dopet innehåller olika ingredienser, ett visst mått av bekännelse och ett visst mått av förekommande nåd. Ska vi döpa barn så behöver vi kunna sätta ord på varför det är rätt trots att barnet inte har något att säga till om. Det är genom att bli utmanade som vi hittar bättre ord för vår tro och nya uttrycksformer för vår bön och vår gudstjänst - om vi pratar med varandra och låter oss berika varandra.

Det är klart, allt detta kanske skulle rymmas i en enda kyrka, men då tror jag inte att vi skulle nå samma skärpa i synen, då skulle teologin och tron bli luddig och oprecis, då skulle vi lära känna vår Gud mindre bra och risken att bli självgod skulle vara större.

Och så skulle vi förlora så många människor. Jag läste lite utvecklingspsykologi när jag skrev min bok. Förut trodde forskarna att en människa under sitt liv genomgår en utveckling i sin tro som följer en slags trappa med olika steg eller faser. Men när man tittade lite närmare på hur människor tror så upptäckte man att det inte var så enkelt. Det är inte så att vi går från en barnatro till att bli mystiker – om vi lever och har hälsan och inte avstannar i vår utveckling. Det är inte så att det finns mer eller mindre mogna sätt att tro. Istället verkar det handla om att vi människor har olika religiösa stilar. Under vår livstid kan vi pendla mellan olika uttrycksformer och vi kan till och med omfatta olika stilar i olika områden av vårt liv. Jag tror de olika samfunden speglar olika stilar, olika människor behöver under olika perioder av sitt liv olika former av församlingliv och gudstjänstfirande. Jag har mött människor som har pendlat mellan samfunden alltefter hur de har mått och vad de behövt. Ibland har det varit viktigt med anonymitet och ibland med tät gemenskap. Ibland har det behövts frihet och öppenhet och ibland skyddande ramar och strukturer.

Men trots att jag kan se fördelar med att den osynliga kyrkan förtätas i olika samfund med olika stil, så finns där ändå en smärta, en smärta i att inte kunna enas, en smärta i att inte kunna fira nattvard tillsammans med alla kristna och en smärta i att tonen mellan oss ibland kan vara så hård. Kanske består smärtan i grund och botten i att vi inte kan se Gud riktigt än, att får syn är oskarp och vår Gudsbild suddig.

Paulus skriver i första Korintierbrevet (13): Ännu ser vi en gåtfull spegelbild; då skall vi se ansikte mot ansikte. Ännu är min kunskap begränsad; då skall den bli fullständig som Guds kunskap om mig.

Vår syn på Gud är oskarp och vi tror oss skönja olika konturer, då är det kanske inte så konstigt att de kristnas liv och tro tar sig olika uttryck.

Om vi nu inte ser skarpt, låt oss då i alla fall se med flera ögon. De teologiska diskussionerna om nattvardssyn och ämbetssyn har sitt värde. De vässar våra tankar och våra ord, de är ett försök att hitta glasögon för att se Guds konturer bättre, men skulle vi enas då skulle det bli som om vi nöjde oss med ett öga mitt i pannan, och då skulle vi inte kunna spela pingis. Eller

så skulle det bli som om våra ögon tävlade med varandra så att vi till slut bara använde oss av det ena.

Istället för att strida för att behålla rätt, istället för att försöka att enas om jungfrufödelse och nattvardsgåvornas substans skulle vi kanske fundera på vari vår enhet består. Den osynliga kyrkans enhet.

Och när jag ska beskriva den enheten då byter jag sinne, då är det inte ögon jag talar om utan öron. Kanske består enheten i Kristus i lyssnandet. Lyssnandet på berättelserna. Kanske samlas vi alla, kristna i alla samfund, runt en osynlig brasa, eller en brinnande buske och berättar de urgamla berättelser för varandra om vår Guds mäktiga verk och Jesu liv, död och uppståndelse. Och alla som nås av berättelserna och är villiga att lyssna och alla som nås av värmen från brasan, är den osynliga kyrkan.

I den gammaltestamentliga texten som vi hörde uppmanas Hesekiel att foga samman två trästavar som en symbol för enheten mellan nord och syd. Och jag påminns om att vi om en stund gör något liknande. Om en stund ska jag lyfta nattvardsbrödet och bryta det och säga: Så är vi, fastän många, en enda kropp, ty alla får vi del av ett och samma bröd. Sen gör jag något som Hesekiel inte gör, jag bryter brödet i ännu mindre bitar, det är för att vi ska dela på det. Det är omöjligt att dela på brödet utan att bryta det. Och jag funderar på vad det säger om enheten i Kristus. Är det på samma sätt med den: utan mångfald inget delande? Vem vet.

Det är så **jag** tänker, det är de bilder jag hittar, för mångfald och enhet i kristenheten. Det är de bilder som fyller orden ur Efesierbrevet med liv för mig och som hjälper mig att följa uppmaningen i texten:

4 1Jag uppmanar er alltså, jag som är fånge för Herrens skull, att leva värdigt er kallelse, 2alltid ödmjuka och milda. Ha fördrag med varandra i tålmod och kärlek. 3Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: 4en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp. 5En är Herren, en är tron, ett är dopet, 6en är Gud och allas fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt.

*Hanne Stichel,
tidigare präst i Vallentuna församling, numera präst i Fresta församling
hanne.stichel@svenskakyrkan.se*